

*Oskar Szumski**

OCHRONA DANYCH OSOBOWYCH W SPOŁECZEŃSTWIE INFORMACYJNYM

„Każdy ma prawo do ochrony życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia oraz do decydowania o swoim życiu osobistym”

Konstytucja RP, art. 47

1. WSTĘP

Postrzeganie danych osobowych jako wartości nadrzędnej ewoluowało wraz z rozwojem nowych technologii. Wzrost możliwości w zakresie komunikacji oraz dotarcia do masowego odbiorcy zwiększył zagrożenie utraty prywatności. Jest to kwestia dotycząca zarówno relacji klient – przedsiębiorca, jak i Obywatel – Państwo. Wdrożenie, od 17 sierpnia 2006 r., obiegu dokumentów w formie elektronicznej w urzędach administracji lokalnej może spowodować, iż zwiększy się zagrożenie dla bezpieczeństwa danych osobowych obywateli. Dotychczasowe procedury przetwarzania danych osobowych w administracji publicznej były na tyle dopracowane, że zagrożenie dla danych osobowych było rozpatrywane głównie w relacji klient – przedsiębiorca. Rzeczywiste uwarunkowania będą znane dopiero po 17 sierpnia br., gdy elektroniczna wymiana dokumentów stanie się ogólnie obowiązującym trybem w administracji publicznej. Z tej perspektywy będzie rozpatrywana kwestia ochrony danych obywateli przez podmioty świadczące usługi rejestracji domen globalnych na polskim rynku. Wyniki przeprowadzonej analizy mogą znaleźć odzwierciedlenie również w relacjach Obywatel – Państwo.

Rozwój Społeczeństwa Informacyjnego wymaga zmian w prawie oraz w świadomości obywateli. Obecnie widoczny jest bardzo dynamiczny rozwój

* Mgr, doktorant w Katedrze Systemów Informacyjnych Zarządzania Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego.

technologii informatycznych i wykorzystania internetu przez administrację publiczną, przedsiębiorców oraz obywateli. Pojawiły się modele działania, oparte na nowych technologiach, takich jak *e-government*, handel elektroniczny, bankowość elektroniczna, reklama internetowa itp.

2. MECHANIZMY WYKORZYSTYWANE W OCHRONIE DANYCH OSOBOWYCH

W świetle coraz powszechniejszego zjawiska wykorzystywania danych osobowych zamieszczonych w sieci internetowej konieczne jest zastosowanie mechanizmów, które w sposób bardziej zaawansowany umożliwią zabezpieczenie danych osobowych w sieci oraz wzrost świadomości użytkowników internetu.

Obecnie ciągle brakuje rozwiązań pozwalających na przeglądanie stron WWW w taki sposób, by świadomie podejmować decyzję o ujawnieniu swoich prywatnych danych. Istnieją jednak narzędzia oraz odpowiednie reguły postępowania, które mogą zwiększyć bezpieczeństwo danych osobowych.

Stosowane są dziś następujące mechanizmy¹:

- odpowiednia konfiguracja popularnych przeglądarek WWW,
- aplikacje instalowane na komputerze użytkownika,
- protokół SSL/TLS (Secure Sockets Layer/Transport Layer Security)
- protokół zapewniający prywatność w komunikacji poprzez internet, zapobiega podsłuchiowaniu oraz modyfikacji danych podczas transmisji²,
- protokół P3P – Platform for Privacy Preferences Project (P3P) jest projektem platformy ochrony prywatności stworzonym przez organizację W3C³. Platforma umożliwia użytkownikowi ustalenie osobistych ustawień automatycznego udostępniania danych osobowych⁴,
- serwery pośredniczące (*proxy*), sieci wielu węzłów pośredniczących.

Innym czynnikiem jest kwestia ludzkiej świadomości. Nawet najlepiej zabezpieczony komputer nie jest odporny na niefrasobliwość (ujawnianie swoich lub cudzych danych osobowych, np. w formularzach, na forach dyskusyjnych) lub nieznaną przepisów prawnych.

Podmioty świadczące usługi elektroniczne na rzecz ludności korzystają z niewiedzy swoich klientów. Zagadnienie to zostanie przeanalizowane pod kątem respektowania prawa do ochrony danych osobowych osób fizycznych na przykładzie wykupu domen globalnych.

¹ <http://techinfo.giodo.gov.pl/prywatnosc-www-metody.html>

² <http://www.openssl.org>

³ The World Wide Web Consortium

⁴ <http://www.w3.org/P3P>

Organizacją odpowiedzialną za koordynację systemu unikalnych identyfikatorów internetowych na wszystkich poziomach oraz za zapewnienie stabilności i bezpieczeństwa operacji przeprowadzanych w systemie globalnych identyfikatorów jest The Internet Corporation for Assigned Names and Numbers ICANN. Organizacja ta jest głównym rejestrem domen globalnych. ICANN stworzył politykę rejestrowania domen, która wymagała od rejestrujących udostępnienia wszystkich danych identyfikujących abonenta domeny w Internecie. W czasie tworzenia tej polityki, udostępniane dane miały ułatwić rozwój sieci globalnej poprzez umożliwienie kontaktu technicznego pomiędzy członkami społeczności internetowej.

3. UWARUNKOWANIA PRAWNE OCHRONY DANYCH OSOBOWYCH

W czasach, gdy liczba domen była zdecydowanie niższa niż obecnie, a głównymi użytkownikami domen były organizacje, publiczna prezentacja danych była użyteczna i mogła być powodem do dumy. Wraz z ewolucją Internetu do postaci kluczowego medium wymiany informacji, znacząco wzrosła liczba domen należących do osób fizycznych. Biorąc pod uwagę zaistniałe zmiany rozpoczęto prace mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa i poufności danych osób fizycznych widocznych dzięki protokołowi WHOIS.

Wprowadzenie nowych uwarunkowań prawnych dotyczących ochrony danych osobowych osób fizycznych implikowało zmiany w polityce rejestracji domen. Klient prywatny uzyskał prawo zastrzeżenia możliwości ujawnienia swoich danych. Zgodnie z nowymi przepisami prawnymi oraz polityką rejestrów dane prywatne właścicieli domen powinny zostać ukryte, o ile właściciel nie postanowi inaczej.

Działania w kierunku ochrony danych osobowych osób fizycznych są prowadzone od ponad 20 lat⁵ przez OECD⁶. Działania te są prowadzone na szczeblu krajowym w poszczególnych państwach, jak również na forum światowym przez międzynarodowe organizacje. Z punktu widzenia Unii Europejskiej kluczowymi dokumentami są: *Konwencja Rady Europejskiej nr 108* oraz *Dyrektywa 95/46/EC*. W przypadku Polski jest to *Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych*. Ustawa ta, obok ustawy o ochronie niektórych praw konsumentów oraz odpowiedzialności za produkt niebezpieczny, odgrywa zasadniczą rolę w transakcjach internetowych. Regulacje te obejmują obszar stosunków umownych pomiędzy przedsiębiorcą a konsumentem. Zasady te zobowiązują przedsię-

⁵ http://www.oecd.org/document/18/0,2340,en_2649_34255_1815186_1_1_1_1,00.html

⁶ Organisation for Economic Co-operation and Development.

biorców do stosowania uczciwych praktyk handlowych i marketingowych, w tym do⁷:

– dostarczania konsumentowi pełnych, jasnych i łatwo dostępnych informacji na temat oferowanych towarów i usług, warunków umowy, płatności, gwarancji, odstąpienia od umowy, dostarczenia konsumentowi pełnych, jasnych i łatwo dostępnych informacji na temat firmy,

– poinformowania konsumenta o powodach przetwarzania jego danych osobowych, które mogą być zbierane jedynie do celów zgodnych z prawem, poprawne pod względem merytorycznym oraz adekwatne w stosunku do celów.

4. WPROWADZENIE NOWEJ DOMENY NAJWYŻSZEGO POZIOMU (TLD⁸) – .EU

Popularyzacja domen globalnych oraz chęć wzmocnienia świadomości europejskiej w sieci internetowej wpłynęła na stworzenie projektu rozszerzenia domen globalnych o domenę .eu. Rada Europy rozpoczęła prace nad tym projektem w roku 1999. Ważność projektu została poparta wprowadzeniem odpowiednich przepisów prawnych regulujących tę kwestię (EC 733/2002).

W 2003 roku organizacja EURid⁹ została uznana za oficjalny rejestr domen .eu¹⁰. Regulacje dotyczące szczegółów rejestracji domen .eu zostały opublikowane w *Rozporządzeniu Komisji Europejskiej z dnia 28 kwietnia 2004 r.* (EC No 874/2004). Na forum międzynarodowym EURid zostało oficjalnie uznane za nadrzędną organizację nadzorującą rejestrację domen z rozszerzeniem .eu na początku roku 2005.

Rejestracja domen z rozszerzeniem .eu rozpoczęła się 7 grudnia 2005 r. i przebiegała w trzech etapach: Sunrise I od 7 grudnia 2005 do 6 lutego 2006 r., Sunrise II od 7 lutego 2006 do 6 kwietnia 2006 r. oraz Land Rush od 7 kwietnia 2006 r.

W pierwszej fazie mogły uczestniczyć następujące podmioty¹¹:

– podmioty publiczne, jeśli nazwa domeny odpowiada nazwie tego podmiotu, powszechnie stosowanemu akronimowi lub nazwie terytorium, za które dany podmiot odpowiada,

⁷ M. Niedźwiedziński, *Globalny handel elektroniczny*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2004, s. 67.

⁸ Top-Level Domain.

⁹ The European Registry of Internet Domain Names.

¹⁰ <http://www.eurid.eu/en/shared/about>

¹¹ <http://www.eurid.eu/en/general/sunrise-land-rush>

- posiadacze i/lub licencjonobiorcy zarejestrowanego w danym kraju lub tzw. wspólnotowego znaku towarowego,
- podmioty, dla których rejestrowana nazwa domeny odpowiada tzw. wskazaniu geograficznemu lub oznaczeniu pochodzenia,

W drugim etapie mogły uczestniczyć podmioty:

- uprawnione do udział w fazie Sunrise I,
- podmioty publiczne, jeśli nazwa domeny odpowiada nazwie tego podmiotu, powszechnie stosowanemu akronimowi lub nazwie terytorium, za które dany podmiot odpowiada, nazwie bądź identyfikatorowi firmy oraz produktu, innym zastrzeżonym znakom firmowym, charakterystycznym nazwom chronionych utworów literackich i prac artystycznych.

Tabela 1

Liczba domen .eu zarejestrowanych w poszczególnych fazach według państw Unii Europejskiej

Państwo	Całkowita liczba domen zarejestrowanych do 2006.05.09	Liczba domen zarejestrowanych w fazach Sunrise I i II (od 2005.12.07 do 2006.04.06)	Liczba domen zarejestrowanych w fazie Land Rush (od 2006.04.07 do 2006.05.09)	Dynamika przyrostu liczby domen .eu [%]
Niemcy	564 683	93 137	471 546	506,29
Wielka Brytania	330 175	31 214	298 961	957,78
Holandia	207 724	55 033	152 691	277,45
Włochy	102 679	20 099	82 580	410,87
Francja	84 547	36 888	47 659	129,20
Cypr	75 723	1 594	74 129	4 650,50
Szwecja	69 064	13 243	55 821	421,51
Belgia	44 642	16 970	27 672	163,06
Polska	38 557	4 866	33 691	692,38
Austria	36 090	9 279	26 811	288,94
Hiszpania	34 586	9 212	25 374	275,45
Czechy	29 055	9 546	19 509	204,37
Dania	25 334	9 685	15 649	161,58
Irlandia	23 491	3 946	19 545	495,31
Węgry	14 100	1 826	12 274	672,18

Źródło: oprac. własne na podstawie <http://status.eurid.eu/registered.html> dane na 09.05.2006 r.

W trzecim etapie, Land Rush, mogą uczestniczyć wszystkie podmioty publiczne i prywatne, bez względu na narodowość, o ile miejscem ich zamieszkania jest terytorium Wspólnoty Europejskiej. W etapach Sunrise I i II polskie podmioty nie wykazywały zbyt dużej aktywności. Dopiero w fazie Land Rush widoczne było znaczne ożywienie rejestracji domen z rozszerzeniem .eu. Wiąże się to z niższym kosztem zakupu domeny, ograniczeniem wymogów formalnych oraz umożliwieniem rejestracji domen przez osoby fizyczne. W tab. 1 przedstawiono dynamikę przyrostu domen .eu z faz Sunrise I i II do fazy Land Rush w poszczególnych państwach Unii Europejskiej.

Zestawienie w tab. 1 obejmuje państwa, których udział w rejestracji domen .eu wynosi powyżej 1% całkowitej liczby domen, co uwzględnia 96,5% wszystkich zarejestrowanych domen. Osiem z badanych państw wykazało dynamikę przyrostu liczby domen powyżej 400%. Polska charakteryzuje się trzecią co do wielkości dynamiką przyrostu.

Biorąc pod uwagę dynamikę przyrostu liczby domen z rozszerzeniem .eu w III fazie rejestracji, można wnioskować, że osoby fizyczne zarejestrowały znaczną część domen z rozszerzeniem .eu. Nie oznacza to jednak, że w fazie Land Rush domeny były rejestrowane tylko przez takie osoby. Z powodu ceny oraz wymagań formalnych również część firm rejestruje swoje domeny w trzeciej fazie.

Regulacje prawne związane z rejestracją domen .eu są zgodne z polityką poszanowania praw jednostki do ochrony danych osobowych. Polityka prywatności rejestracji domen .eu w pełnym zakresie respektuje te prawa.

Zgodnie z *Polityką WHOIS* dotyczącą nazw domen .eu, opublikowaną przez Rejestr EURID.EU pkt 2.4. *Informacje publikowane w Bazie WHOIS*, osobom fizycznym przysługuje prawo ochrony danych osobowych¹²:

W przypadku gdy Rejestrujący jest osobą fizyczną, jedyną publikowaną informacją kontaktową jest adres e-mail, o ile Rejestrujący nie wyda innych dyspozycji. Osoby fizyczne, które składają wniosek o Nazwę Domeny .eu, zostaną dokładnie poinformowane przez swoich Rejestratorów o możliwości stworzenia i używania adresu e-mail przeznaczonego do publikacji w bazie danych, innego niż ich osobisty adres e-mail.

Fakt ten nie oznacza jednak, że podmioty zajmujące się rejestracją domen również oferują swoje usługi z uwzględnieniem obowiązujących przepisów prawnych.

Z uwagi na duże zainteresowanie domenami .eu wśród osób fizycznych przeprowadzona analiza może mieć znaczenie także w kwestii kreowania świadomości obywateli, w świetle wdrożenia obiegu dokumentów w formie elektronicznej w urzędach administracji lokalnej. Podniesienie świadomości

¹² http://www.eurid.eu/en/shared/documents/file_folder.2005-11-18.4424757519/whois_pl.pdf

osób korzystających z usług świadczonych drogą elektroniczną w relacjach przedsiębiorstwo – klient może mieć znaczenie przy sposobie egzekwowania należnych praw do poszanowania danych osobowych w relacjach Państwo – Obywatel, przy czym należy zauważyć, że na gruncie administracji publicznej egzekwowanie tych praw jest znacznie trudniejsze niż w przypadku relacji rynkowych.

5. ZAKRES BADANIA

Celem opracowania jest analiza zjawiska ochrony danych osobowych osób fizycznych przez rejestratorów domen świadczących usługi na polskim rynku. Rejestratorzy domen zostali wybrani na podstawie publikowanych przez NASK statystyk liczby zarejestrowanych domen. Badanie zostało przeprowadzone pośród 11 polskich Rejestratorów domen. Ogółem analizowani rejestratorzy kontrolują ponad 96% rynku domen rejestrowanych w Polsce.

Zgodnie z *Ustawą z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną* (DzU, nr 144, poz. 1204), każdy usługodawca świadczący usługi drogą elektroniczną jest zobowiązany określić regulamin oraz nieodpłatnie udostępnić go usługobiorcy przed zawarciem umowy o świadczenie takich usług za pomocą systemu teleinformatycznego, którym posługuje się usługobiorca (art 8.1). Według art. 20.1. ustawy usługodawca jest obowiązany zapewnić usługobiorcy dostęp do aktualnej informacji o możliwości korzystania z usługi świadczonej drogą elektroniczną anonimowo lub z wykorzystaniem pseudonimu, oraz o podmiocie, któremu powierza przetwarzanie danych, ich zakresie i zamierzonym terminie przekazania, jeżeli usługodawca zawarł z tym podmiotem umowę o powierzenie mu do przetwarzania danych. Ponadto informacje te powinny być dla usługobiorcy stale i łatwo dostępne za pomocą systemu teleinformatycznego, którym się posługuje.

Na podstawie obowiązujących przepisów prawnych zidentyfikowano elementy regulaminu świadczenia usług, podlegające analizie:

I. Możliwość korzystania z usługi świadczonej drogą elektroniczną anonimowo lub z wykorzystaniem pseudonimu,

II. Informacje o podmiocie, któremu powierzono przetwarzanie danych oraz jego zakres,

III. Informacja o dobrowolności publikacji danych osobowych w bazie WHOIS,

IV. Informacja o tym, czy rejestrator wymusza zgodę na opublikowanie danych osobowych przy zawieraniu umowy?

V. Informacja o zakresie przetwarzania danych,

VI. Możliwość zastrzeżenia publikowania danych osobowych w momencie rejestracji domeny,

VII. Polityka rejestracyjna nazw domen .eu¹³,

VIII. Warunki rejestracji nazw domen .eu¹⁴.

Ocena zidentyfikowanych warunków regulaminu jest przeprowadzana w następującej skali:

1 – warunek jest spełniony,

0 – warunek nie jest spełniony,

X – element nie podlega ocenie z przyczyn formalnych.

6. WYNIKI BADANIA

Przyjmujemy założenie, że – biorąc pod uwagę dostępność usług świadczonych przez analizowanych rejestratorów – rozkład rynku w rejestracji domen .eu jest zbliżony. W tab. 2 przedstawiono wyniki analizy badanych elementów regulaminu.

Żaden z badanych usługodawców nie informuje ani nie oferuje możliwości korzystania z usługi anonimowo bądź pod pseudonimem (za ustawą o świadczeniu usług drogą elektroniczną).

Tylko jedna firma spośród wymienionych, Interia.pl (domeny.interia.pl), nie oferuje usług w zakresie rejestracji domen .eu.

Jeden rejestrator, Key Systems (*key-systems.net*), jest podmiotem zagranicznym. W regulaminie powołuje się na prawo niemieckie dotyczące ochrony danych osobowych, odnośniki do polityki rejestracji domen .eu są zaś nieaktualne.

Część firm przedstawia warunki świadczenia usług w sposób przejrzysty i łatwo dostępny, zapewniając użytkownikom (abonentom domen) dostęp do odpowiednich informacji zgodny z obowiązującymi przepisami prawa dotyczącymi rejestracji domen.

Tylko trzy firmy w regulaminach informują o możliwości zastrzeżenia publikacji danych osobowych w przypadku osób fizycznych. Klienci pozostałych firm mogą odnieść wrażenie, że nie mają takiej szansy. Praktyka wykazuje, że jeśli osoba fizyczna skontaktuje się z usługodawcą i wyrazi wolę ukrycia danych osobowych, to czynność ta zostanie wykonana. Jest to zależne od dobrej woli obydwu stron.

¹³ http://www.eurid.eu/en/shared/documents/file_folder.2005-10-28.9651463556/registration_policy_pl.pdf

¹⁴ http://www.eurid.eu/en/shared/documents/file_folder.2005-10-25.5121442941/terms_and_conditions_pl.pdf

Tabela 2

Udział podmiotów rejestrujących domeny na polskim rynku

Rejestratorzy domen	Liczba domen	Udział w rynku (%)	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
Home.pl	84 164	18,52	0	0	0	0 (A)	0	0	1	1
NetArt (Nazwa.pl)	80 339	17,68	0	1	0	1	1	0	1	1
NASK	74 426	16,38	0	1	0 (B)	0 (A)	0	0	1	1
DomainMaker.pl	57 230	12,60	0	0	0	1	0	0	0	0
Consulting Service (Rejestracja domen.pl)	41 390	9,11	0	1	0 (A)	0	0	1	0 (C)	1
Az.pl	30 743	6,77	0	0 (D)	0	0 (A)	0	0 (E)	0	0
Dinfo.com.pl	24 806	5,46	0	1	1	0 (F)	1	0 (E)	0	0
Domeny.onet.pl	20 203	4,45	0	1 (pl) 0 (eu)	0	1	1	1	0	1
Active24.pl	17 651	3,88	0	0	1	0	0	0	0	0
Key-Systems.net	4 945	1,09	0	1	0	1	1	0	0	0
Domeny.interia.pl	4 697	1,03	0	1	1	0	0	0	X	X

Opis oznaczeń literowych: (A) brak zapisu w regulaminie; (B) informacja znajduje się w FAQ; (C) brak aktualizacji do fazy Land Rush; (D) ogólny zapis, bez informacji szczegółowych dotyczących akceptacji nieokreślonych regulaminów na stronie domowej można znaleźć informacje o części rejestrów domen; (E) Istnieje możliwość zastrzeżenia publikacji danych osobowych przy kolejnych rejestracjach; (F) Rejestrator zagraniczny dopuszcza ukrycie danych osobowych, jednak dostawca w regulaminie wymusza zgodę na publikację.

Źródło: oprac. własne na podstawie analizy stron internetowych rejestratorów oraz statystyk NASK <http://statystykidomen.pl> z dnia 2006-04-30.

Dwie firmy umożliwiają zastrzeżenie danych osobowych osoby fizycznej na etapie rejestracji domeny. Kolejne dwie umożliwiają zastrzeżenie tych danych w panelu administracyjnym. Jest to jednak możliwe dopiero po zamówieniu pierwszej domeny.

W przypadku rejestracji domen globalnych nie są spełnione założenia art. 47 ustawy o ochronie danych osobowych (Przekazanie danych osobowych do państwa trzeciego może nastąpić, jeżeli państwo docelowe daje gwarancje ochrony danych osobowych na swoim terytorium przynajmniej takie, jakie obowiązują na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej). Organizacje międzynarodowe, takie jak ICAAN czy też akredytowani resellerzy podtrzymują stanowisko, które mówi o przestrzeganiu prawa lokalnego i o możliwości

ukrywania danych osób fizycznych. Sami resellerzy zagraniczni umożliwiają ukrywanie danych osobowych, jednak usługa ta jest płatna, więc przeszkodą nie są przepisy prawa.

7. PODSUMOWANIE

Zgodnie z *Ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych z późniejszymi zmianami*, a od 2004.05.01 również zgodnie z *Dyrektywą 95/46/WE Parlamentu Europejskiego oraz Rady z 24 października 1995 r. w sprawie ochrony osób w związku z przetwarzaniem danych osobowych oraz swobodnego przepływu tych danych*, osobom fizycznym przysługuje prawo do zastrzeżenia możliwości ujawnienia danych osobowych trzeciej stronie. Badania przeprowadzone na rynku polskich rejestratorów domen wykazały, iż część rejestratorów domen nie respektuje prawa do ochrony danych osobowych osób fizycznych, udostępniając dane swoich klientów prywatnych w rejestrach WHOIS. Najczęściej tłumaczone jest to obowiązującymi przepisami prawa kraju, w którym jest rejestrowana domena, wewnętrzną polityką Rejestru, brakiem możliwości technicznych do ukrycia danych lub wewnętrznym regulaminem. Pojawia się pytanie, jak podmiot rejestrujący domeny może wymagać (pod karą natychmiastowej utraty domeny) podania prawdziwych danych osobowych, skoro klient nie ma żadnej gwarancji zachowania ich poufności ani sankcji w przypadku ich upublicznienia. Dodatkową obserwacją jest brak w regulaminach świadczenia usług zapisu dotyczącego konsekwencji upublicznienia danych osobowych osoby fizycznej przez rejestratora. Dodatkowym aspektem tej sprawy jest fakt utrzymywania historii zmian w bazach WHOIS. Mając to na uwadze należy podkreślić, że istotne jest, by już na etapie rejestracji domeny podać takie dane, których upublicznienie nie będzie pociągało negatywnych skutków dla osoby fizycznej. Przykładem firmy świadczącej usługi związane z gromadzeniem informacji o modyfikacjach wpisów WHOIS jest Name Intelligence (<http://domain-history.domaintools.com>). Usługodawca od roku 2002 gromadzi historię wpisów i umożliwia do nich dostęp.

Istotne jest stworzenie standardowego regulaminu świadczenia usług, który w czytelny sposób będzie przedstawiał kwestie ochrony danych osobowych. Analizowane podmioty przed zawarciem umowy udostępniały regulamin, który w części przypadków w niewystarczającym stopniu uwzględniał przepisy związane z ochroną danych osobowych. Umieszczenie regulaminów w różnych lokalizacjach na stronach domowych podmiotów rejestrujących domeny sprawiło, że regulaminy były trudne do odnalezienia. Konstrukcja regulaminów była we wszystkich przypadkach unikalna, co sprawiło problemy

z ich porównywaniem i interpretacją zapisów. Powyższe wnioski dowodzą wagi wprowadzenia ogólnych standardów świadczenia usług drogą elektroniczną. Ułatwi to obywatelom aktywny udział w tworzeniu społeczeństwa informacyjnego, dochodzenie swoich praw i pozwoli w jasny sposób odczytywać obowiązki ciążące na obywatelu.

Z uwagi na występujące problemy związane z przestrzeganiem ustawy o ochronie danych osobowych, na rynku usług świadczonych drogą elektroniczną należy przyjąć założenie, że podobne zjawisko może wystąpić w administracji publicznej. W związku z tym istotne jest przeprowadzenie akcji informacyjnej przez administrację publiczną, której celem będzie zwiększenie świadomości związanej z ochroną danych osobowych oraz wzrost zaufania do administracji publicznej wśród obywateli. Wiarygodność respektowania prawa do ochrony danych osobowych obywateli powinna zapewnić akcja informacyjna prowadzona przez administrację publiczną. Jak wykazały doświadczenia związane z wykorzystaniem bankowych kont internetowych oraz *e-commerce*, wzrost przejrzystości reguł oraz poczucie bezpieczeństwa są kluczowymi czynnikami w popularyzacji wykorzystania usług dostępnych drogą elektroniczną. Świadomość bezpieczeństwa w sieci powinna również wpłynąć na powszechniejsze wykorzystanie tej drogi w kontaktach Państwo – Obywatel.

Oskar Szumski

**DATA PROTECTION OF NATURAL PERSON IN THE REALITY
OF INFORMATION SOCIETY**

(Summary)

The following analysis is focused on data protection of natural persons regarding services offered by domain registrants on Polish market. It is essential to rise citizens' awareness in the area of the data protection among the e-services.